

AALST WIJNGAARDVELD

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ARCHEOLOGIENOTA – 2018H191 & 2018K302

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Deze archeologienota is het resultaat van een volledig archeologisch vooronderzoek. Het archeologisch vooronderzoek nam de vorm aan van een bureauonderzoek en proefsleuvenonderzoek. Hierbij was het mogelijk om al het noodzakelijke vooronderzoek uit te voeren.

1.2 DE AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het bureauonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat het **archeologisch potentieel** van het projectgebied **eerder laag** is, maar dat de afwezigheid van sporen niet kan worden aangetoond. De matig natte zandleemgronden vormden mogelijk **minder aantrekkelijke gronden** voor de mens om zich op te vestigen, aangezien deze moeilijk in cultuur te brengen zijn. Ook in de recentere periodes van de geschiedenis, waarvoor er historische kaarten beschikbaar zijn, valt ter hoogte van het projectgebied weinig menselijke activiteit te bespeuren. De gronden lijken vooral gebruikt te zijn als **weides**. Bovendien hadden de **huidige wegen** die het leeuwendeel van het projectgebied beslaan reeds een **voorloper** sinds de **18de eeuw** (en mogelijk reeds vroeger). De bodemingreep die hiermee is gepaard gegaan, in het bijzonder de recente heraanleg van de wegen, verlaagt drastisch de kans om op dit deel van het projectgebied gave archeologische sporen aan te treffen binnen de contouren van de bestaande wegtracés.

Omdat op basis van het bureauonderzoek onvoldoende antwoord kon gegeven worden op de vraag of er oudere bewoning in de ondergrond aanwezig is, is een proefsleuven onderzoek uitgevoerd. Tijdens dit proefsleuvenonderzoek zijn **4 parallelle sleuven** getrokken in de zone waar het bufferbekken en de uitbreiding van de rotonde gepland zijn. Het doel van dit vooronderzoek was om na te gaan of er archeologische relictten in de ondergrond aanwezig zijn, en indien ze aanwezig zijn een inschatting te maken over de bewaringsgraad en de datering ervan. Daarnaast kon het invasieve vooronderzoek ook informatie verschaffen omtrent de **bewaringsgraad van de bodem**, en de **gebruiksgeschiedenis** van het terrein.

Op basis van de bodemkundige profielen bleek het terrein recent **een groot stuk afgegraven en opgehoogd** te zijn. In de bodemprofielen werden immers geen oude A of B horizonten teruggevonden. Er is afgegraven tot een stuk in de C horizont, alvorens men het terrein opnieuw heeft opgehoogd met grind en geroerde grond.

Het archeologische proefsleuvenonderzoek leverde slechts **zeer beperkte resultaten** op. Op het terrein zijn er op enkele recente uitgravingen na, geen (oude) archeologisch relevante sporen teruggevonden. De enige zaken die wijzen op historische bewoning in de onmiddellijke omgeving zijn een 30-tal handgevormde scherven in een colluviale laag, en een fragment van een glazen armband dat afkomstig is uit een recent paalspoor.

Het ontbreken van archeologische sporen in het record kan op twee manieren worden verklaard. Ten eerste is het mogelijk dat de terreinen nooit echt interessant zijn geweest voor bewoning aangezien de bodem permanent vrij nat is. Een gebruik als weiland is in deze de meest voor de hand liggende manier om deze gronden te exploiteren. Deze verklaring gaat enigszins in tegen de vondst van handgevormd aardewerk in een colluviale laag. Immers kan het aardewerk alleen migreren als het land braak ligt. Een andere verklaring voor het ontbreken van de archeologische sporen ligt bij de werkzaamheden die reeds op het terrein zijn uitgevoerd. **De bodemprofielen toonden aan dat er een aanzienlijk deel van het historisch bodemprofiel ontbreekt.** Ondiep ingegraven sporen zijn door deze bodemingrepen met zekerheid weggegraven, en ook dieper ingegraven archeologische sporen zullen door deze werkzaamheden ernstige beschadiging opgelopen hebben.

1.3 DE IMPACTBEPALING

De Stad Aalst wenst een **rotonde** te bouwen op het kruispunt van de Ouden Dendermondse Steenweg, de Grote Baan en het Wijngaardveld. Behalve de vernieuwing van het **wegdek** en het **voetpad** en een apart **fietspad**, wordt ook een **buffergracht** en een **bufferbekken** voorzien. De zone bevindt zich **buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone**, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

De bodemingreep van het wegdek blijft **beperkt** en betreft voornamelijk een heraanleg van een bestaande weg. De rijweg (6,6 m breed) heeft een opbouw van **56 cm**, het voetpad (1 m breed) een opbouw van **26 cm** en het fietspad (1,5 tot 2,5 m breed) een opbouw van **33 tot 38 cm**. De **bestaande DWA en RWA leidingen** onder het wegdek worden **gerecupereerd**. De buffergracht (breedte aan de onderzijde variabel, ca. 2 m) van ca. 89 m lang, is zo'n **2 à 2,3 m** diep. Het bufferbekken (opp.: ca. 750 m²) zal ca. **2,2 m** diep zijn. De ingrepen voor de gracht en het bekken zullen plaatsvinden in een onbebouwde weide, al is de zone van de gracht mogelijk reeds verstoord wanneer deze als werfzone werd gebruikt voor de heraanleg van de Ouden Dendermondse Steenweg.

1.4 DE WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Op basis van de landschappelijke, de historische, de cartografische en de archeologische data, kon een verwachting gemaakt worden ten aanzien van het archeologisch erfgoed. Het volgende **verwachtingspatroon** kan worden geformuleerd:

- De bodem **permanent vrij nat** is, waardoor deze wellicht nooit echt interessant is geweest voor bewoning. Een gebruik als weiland is in deze de meest voor de hand liggende manier om deze gronden te exploiteren
- Het projectgebied ligt **buiten de historische kern** van Aalst en van Herdersem. Het is een historisch-archeologische realiteit dat de bewoning zich in het verleden concentreerde in deze dorpskernen en dat de densiteit van bewoning afneemt naarmate men zich van deze kernen verwijdt.
- Op basis van de historische kaarten kunnen we stellen dat de **huidige indeling (straattracés)** van het projectgebied en de omgeving grotendeels **teruggaat tot minstens de 18de eeuw** (en wellicht vroeger). Dit betekent dat er hoogstwaarschijnlijk voor de **late middeleeuwen en vroegmoderne periode** behalve de wegtracés zelf (die vervangen werden door de huidige), **geen archeologische sporen** te verwachten zijn. De onbebouwde zone waar de **buffergracht en het bufferbekken** komt te liggen, is minstens sinds de 18de eeuw in gebruik als **weide**.
- Er bevinden zich **geen archeologische sites op het projectgebied**. Ook in de onmiddellijke omgeving werden bijzonder weinig sporen van vroegere menselijke activiteit aangetroffen.
- Het projectgebied kan qua verwachting opgedeeld worden in twee zones. In de **zone** van de bestaande **wegtracés** is de **verwachting** voor het aantreffen van **gave archeologische sporen** nagenoeg **nihil**. De zone van de buffergracht is dan weer sterk beperkt in ruimte (lintvormig) en ligt geprangd tussen een pas vernieuwde weg en een zone die op het gewestplan als landbouwgrond staat aangeduid. Aangezien de geplande werken een **beperkte bodemingreep** hebben in de 'straatzone', de werken grotendeels een **lijnvormig tracé** volgen en deze zone en de omgeving reeds in **sterke mate zijn ingericht**, biedt verder onderzoek **weinig mogelijkheid tot kennisvermeerdering**. De nieuwe wegenis zal een bestaande rijweg vervangen, wat dus betekent dat er **quasi geen nieuwe bodemverstoringen** zullen zijn. Kleinere diepere verstoringen moeten algemeen gezien worden als bijkomende verstoringen in een reeds sterk ingericht landschap. De werken bieden dus **geen of zeer weinig mogelijkheid om een ruimtelijk inzicht** te verwerven in eventuele archeologische sporen, te meer omdat ook de ruimere omgeving reeds in sterke mate is ingericht (bewoning, bedrijventerrein) of niet tot woonuitbreidingsgebied behoort.
- In de **zone** van de **rotonde en het bufferbekken** is de kans op het aantreffen van gave archeologische sporen groter. Er zijn immers geen aanduidingen van bebouwing of bodemingrepen, en op basis van het bureauonderzoek kan **niet worden uitgesloten** dat er zich **archeologische sporen** bevinden. Bovendien zijn de **bodemingrepen** bij de geplande werken er

ook **aanzienlijker**. Het betreft dus een zone van ongeveer **2700 m²** (helft van de rotonde en bufferbekken) dat voor verder archeologisch onderzoek in aanmerking komt.

Gezien de aard van de te verwachten sporen (metaaltijden tot volle middeleeuwen) werden **proefsleuven** uitgevoerd. Dit onderzoek leverde slechts **zeer beperkte resultaten** op. Op het terrein zijn er op enkele recente uitgravingen na, geen (oude) archeologisch relevante sporen teruggevonden. De enige zaken die wijzen op historische bewoning in de onmiddellijke omgeving zijn een 30-tal handgevormde scherven in een colluviale laag, en een fragment van een glazen armband dat afkomstig is uit een recent paalspoor.

1.5 DE BEPALING VAN DE MAATREGELEN

Gelet op het ontbreken van archeologische sporen tijdens het proefsleuvenonderzoek, én de vastgestelde grootschalige afgraving in het (recente) verleden, is de **kans op intacte archeologische relictten** in de ondergrond **quasi nihil**. Een dergelijk zone **verder archeologisch onderzoeken** is kosten-baten beschouwd **niet aangewezen**. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde **meldingsplicht**.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Niet van toepassing.